

Motion till riksdagen 2008/09: MJ22

**av Anders Ygeman m.fl. (s)
med anledning av prop. 2008/09:210**

En ny rovdjursförvaltning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ett livskraftigt vargbestånd ytterst vilar på acceptans för den förda politiken.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Naturvårdsverkets ansvar för en fungerande regional rovdjursförvaltning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om delutvärdering av etappmålet för varg 2015 och 2021 och slutgiltig bedömning 2029.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om etappmål utan tak för varg.
5. Riksdagen avslår regeringens förslag om mål för vargstammens utveckling såvitt avser införsel av 20 vargar från öst 2010–2014.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om naturlig invandring av varg under tjugo år för att genetiskt stärka beståndet.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skapa möjligheter för fler att delta i jaktsammanhang och öka intresset för jakt och viltvård.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kriminalisering av förberedelse till jaktbrott.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att fastställa regler för licensjakt för att skydda invandrad varg.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om nordiskt samarbete för ett svensk-norsk-finskt rovdjursbestånd.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för ett upprättande av en nordisk rovdjursportal med information till allmänheten.

Fel! Okänt namn på

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett nationellt program för rovdjursturism, utvecklad naturvård och naturturism för fler arbetstillfällen i levande landsbygd.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inte etablera ett nytt infocenter i södra Sverige om tillräckliga medel saknas.

Motivering

Jakt och viltvård utgör en viktig del av många människors vardag. Både för jägare och naturintresserade är möjligheten att jaga, spåra eller kanske fotografera vilt i den svenska naturen viktig. Jakt- och viltvården är en tradition att bevara, samtidigt som kopplingen till fritids- och turismnäringen erbjuder stora utvecklingsmöjligheter. På det sättet är jakt och viltvård också av stor betydelse för sysselsättningen på landsbygden.

Sverige ska vara ett föregångsland när det gäller att förvalta våra naturresurser och de vilda djuren. Vilt är en begränsad och gemensam resurs. Om vi förvaltar vårt vilt på ett bra sätt, med balans mellan tillgång och avskjutning, kommer vi också att få vilda djur som mår bra. Tillgången på vilt påverkas av det lokala jaktuttaget, men även av vad som händer utanför Sveriges gränser, som globala miljöförändringar. Detta betyder att förvaltningen på lokal nivå är kopplad till flera andra nivåer – regionalt, nationellt, europeiskt, globalt – något som vi också måste beakta.

Hela Sverige ska leva och utvecklas. Även i rovdjurstäta områden måste det finnas möjlighet till säker djurhållning. Vi måste alla kunna njuta av skog och mark och känna oss trygga där vi bor. En lyckad rovdjursförvaltning vilar ytterst på acceptans för den förda politiken.

Vi menar att vargpopulationen i Sverige bör ligga på det etappmål som i dag satts upp till dess att utvärderingarna av en naturlig invandring av varg har skett. Vi motsätter oss regeringens förslag att sätta ett tak på etappmålet för varg. Vi är öppna för att tillåta en naturlig invandring av varg, men det kräver vissa förutsättningar. En förutsättning är möjligheten till skydds jakt men också licensjakt på varg i områden med särskilt stora problem. En annan förutsättning är att inaveln bland Sveriges vargar minskar så att vi får en livskraftig vargstam. Ett sådant system bör möjliggöras genom ett större inslag av regional förvaltning av rovdjurspolitiken.

Riksdagen bör ge regeringen till känna vad som här anförs om att ett livskraftigt vargbestånd ytterst vilar på acceptans för den förda politiken.

Regional förvaltning för ökat lokalt inflytande och medbestämmande

Vi socialdemokrater välkomnar regeringens förslag om att införa en ökad regional förvaltning. Det går i linje med den förda socialdemokratiska rov-

djurspolitiken. Ett ökat lokalt inflytande och medbestämmande leder till större förståelse och acceptans för rovdjursförvaltningen.

Regeringens förslag till ökad regional förvaltning innebär bl.a. att Naturvårdsverket kan delegera beslut om jakt på rovdjur till länsstyrelsen när beståndet uppnått miniminivån. I de län med reproducerande stammar av en art där antalet individer av arten understiger den nationella miniminivån eller där en sådan nivå saknas kan begränsad delegation på jakt ske. Vidare ersätts rovdjursgrupperna och viltvårdsnämnderna av en viltförvaltningsdelegation som ska bestå av såväl tjänstemän som politiker, där de senare är en förutsättning för lokalt inflytande.

Sverige delas in i tre rovdjursförvaltningsområden som får i uppdrag att samordna länen i respektive region. Naturvårdsverket har det övergripande ansvaret för att följa och utvärdera länsstyrelsernas arbete med förvaltningen av rovdjuret och kan återkräva beslutanderätten.

Vi socialdemokrater ser positivt på en ökad regional förvaltning enligt denna modell men vill understryka vikten av att Naturvårdsverket har tillräckligt med resurser för att följa och utvärdera länsstyrelsernas arbete och kompetensen att förvalta rovdjurspolitiken i de fall länsstyrelsen inte lever upp till sitt åtagande. Riksdagen bör ge regeringen till känna vad som här anförs om Naturvårdsverkets ansvar för en fungerande regional rovdjursförvaltning.

Etappmål och miniminivåer för rovdjursbestånden

Riksdagen fattade 2001 beslut om en sammanhållen rovdjurspolitik. Beslutet innebar bl.a. att etappmål eller miniminivåer sattes upp för de fem stora rovdjuret. När etappmålen uppnåtts skulle en utvärdering göras och nya etappmål och miniminivåer sättas. I dag når björnen med god marginal upp över miniminivåerna medan lodjuret precis passerat gränsen. Även kungsörnen torde ha passerat miniminivån 2009. Järven och vargen har uppnått etappmålet.

Björn

Riksdagens miniminivå för björn sattes 2001 till 100 årliga föryngringar och 1 000 individer. I dag uppgår den svensk-norska stammen till ca 3 000 björnar främst spridda i norra och centrala Sverige.

Lodjur

Miniminivån som riksdagen satte upp 2001 om 300 föryngringar uppnåddes 2007/2008. Lodjuret finns spridda i nästan hela Norrbotten och även i Svealand och lokalt i Götaland.

Kungsörn

Miniminivån för kungsörn sattes 2001 till 600 föryngringar per år. År 2005 fanns det uppskattningsvis 750 kungsörnsrevir, vilket motsvarar 1 700 indivi-

Fel! Okänt namn på

der. Antalet revir går dock inte att likställa med antal föryngringar då vissa par misslyckas med häckningen. Kungsörnen finns främst i Norrland, men Gotland har världens tätaste bestånd.

Järv

Etappmålet om 90 föryngringar av järv har uppnåtts. I dag uppgår järvbeståndet till 700 individer och 111 föryngringar. Järven finns i hela den svenska fjällkedjan.

Varg

Etappmålet för varg som antogs 2001 var på 200 vargar och 20 föryngringar. Naturvårdsverket uppgav 2008 att vargstammen uppgick till drygt 200 vargar. Etappmålet skulle efter att det uppnåtts utvärderas för att sätta ett nytt etappmål eller en miniminivå. Vid Rovdjursutredningen 2006/07 hade vargen dock ännu inte nått upp till etappmålet.

Det är problematiskt att definitionen på gynnsam bevarandestatus inte är enhetlig. Den definition som användes 2001 och som rapporterades till EU-kommissionen har visat sig skilja sig åt från kommissionens definition. Rovdjursutredningen föreslog att man därför skulle övergå till EU-kommissionens definition. Konsekvensen av en sådan justering blir att färre vargar behövs för att uppnå en gynnsam bevarandestatus än vad man tidigare utgått ifrån. Vi socialdemokrater menar att det är viktigare att stärka vargstammens genetiska utveckling, så att en livskraftig stam kan uppnås och bevaras med färre individer.

Vi ser positivt på att regeringen tillsätter en utredning som ska utvärdera etappmålet men vi ifrågasätter den knappa tiden. Med den politik som regeringen föreslår måste införsel av vargar starta redan nästa år för att det ska finnas en rimlig chans för vargarna att hinna föröka sig till 2012 när utvärderingen ska vara klar.

Vi socialdemokrater vill i stället ge den naturliga invandringen mer tid så som experterna förordar. Då är det rimligt att genomföra en delutvärdering 2015 och 2021. En slutgiltig bedömning kan i enlighet med experternas rekommendationer därmed först göras 2029. Vad som ovan anförts om delutvärdering av etappmålet för varg 2015 och 2021 och slutgiltig bedömning 2029 bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening. Fram till dess bör etappmålet om 200 individer ligga kvar och inte omdefinieras till ett tak. En majoritet av remissinstanserna vänder sig mot en frysning av stammens storlek. Vi socialdemokrater menar att beroende av hur spridningen över landet utvecklas kan vargbeståndet öka till över 200 vargar. Detta förutsätter dock en fungerande regional förvaltning. Vad som ovan anförts om etappmål utan tak för varg bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

Naturlig invandring av varg i stället för regeringens införsel

Vargstammen bestod 1970 av tre vargar. Interaktionen med norska och finska vargar har varit begränsad, och därför lider den population som finns i dag om drygt 200 vargar av genetiska defekter.

Regeringens förslag är att Sverige ska underlätta naturlig invandring från Finland men även tillåta inplantering av varg från öst. Regeringen vill inplantera 20 vargar i Sverige mellan 2010 och 2014. Andreas Carlgren understryker att det är av vikt att så stora åtgärder som möjligt vidtas skyndsamt för att de ska hinna ge effekt.

Flertalet remissinstanser stöder en naturlig invandring av varg före införsel av varg från öst. Jägareförbundet vill avvakta i fem år innan man börjar med aktiv flytt eller införsel av varg. Varken Naturskyddsföreningen eller WWF anser att införsel av varg är den bästa lösningen i dagsläget. En expertgrupp på Naturvårdsverket menar att med naturlig invandring om en varg per år så kan problemet med inavel vara avhjälpt inom 20 år. Regeringen skriver i propositionen att de trots experternas och remissinstansernas råd ändå gör bedömningen att det bör föras in 20 vargar på fyra år – en politik som helt saknar stöd hos såväl jägare och boende i berörda områden som naturskyddsföreningarna. Vilka bedömningar som regeringen stöder sig på redovisas inte.

Vi menar att regeringens politik är en omotiverad panikåtgärd som saknar vetenskaplig grund. Vi ser risker med att införsel av varg minskar legitimiteten för rovdjursförvaltningen och kan leda till ökad illegal jakt. Vi menar att regeringen riskerar det stöd som finns för rovdjursförvaltningen med denna ogenomtänkta åtgärd. Mot bakgrund av vad vi ovan anförut anser vi att riksdagen bör avslå regeringens förslag om införsel av 20 vargar från öst 2010–2014. Regeringen tar heller inget ansvar för att förankra den förda politiken utan överlämnar till Jägareförbundet att förankra flytt och införsel av varg – något som samma organisation ställt sig kritisk till.

Vi socialdemokrater vill underlätta för naturlig invandring av varg och ser ingen anledning att forcera processen. De två senaste åren har tre vargar invandrat från Finland, varav en hittills har fått kullar. Utifrån Naturvårdsverkets prognos om behovet av en invandrad varg per år så bör vargstammen inom de närmaste 20 åren ha breddat sin genetiska bas. Invandrad varg bör märkas så att den kan följas med GPS. På så sätt kan renägare och länsstyrelserna följa vargen samt vidta åtgärder för att underlätta förflyttning och minska risken för negativ påverkan på tamdjur. Vid behov kommer invandrad varg få hjälp med att förflytta sig till gynnsamma geografiska områden. Fredade korridorer bör upprättas som underlättar både invandring och utvandring av varg. Vad som ovan anförut om naturlig invandring av varg under 20 år för att genetiskt stärka beståndet bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

Fel! Okänt namn

Jakt

Jakt är en av människans äldsta kulturyttringar, och det är i dag en betydelsefull verksamhet för många i Sverige. Jaktåret 2007/2008 löste drygt 268 000 personer jaktkort i Sverige. Det är knappt 3 % av befolkningen, och en minskning med 10 000 personer jämfört med året innan. Sedan 1990-talet har antalet jaktkortslösare minskat med ungefär 18 %. Det är viktigt att skapa möjligheter för fler att delta i alla jaktens sammanhang och öka intresset för jakt och viltvård. Även människor som bor i tätorter ska ha möjlighet att lära sig jaga. Vi behöver även i framtiden ha jägarnas kunskap för att kunna utöva en bra viltvård i Sverige. Riksdagen bör ge regeringen till känna vad som här anförs om vikten av att skapa möjligheter för fler att delta i jaktsammanhang och öka intresset för jakt och viltvård.

Rätten att skydda tamdjur

Alla människor måste känna sig trygga där de bor. Det är därför viktigt att ta hänsyn till vilka effekter rovdjursstammens utveckling får. I första hand ska problemen lösas med förebyggande åtgärder, men när det inte räcker måste det finnas lagliga möjligheter att skydda tamdjur med vapen. 28 § jaktförordningen ändrades därför den 1 mars 2006 och permanentades den 1 mars 2009. Det innebär att tamdjursägare får rätt att skjuta rovdjur som attackerar eller sannolikt kommer att attackera tamdjur inom hägn.

Krav på kriminalisering av förberedelse till jaktbrott

Vi vill gå längre än regeringen och genast kriminalisera förberedelse till jaktbrott. I dag är det inte kriminellt att förbereda grova jaktbrott, vilket t.ex. innebär att polisen och tullen inte har rätt att beslagta olagliga fällor eller hindra personer att tillverka dem. Riksdagen bör ge regeringen till känna vad som här anförs om kriminalisering av förberedelse till jaktbrott.

Licensjakt på varg

Etappmålet för varg på 20 föryngringar och 200 individer är uppnått. Spridningen är däremot bristfällig, och vargen är koncentrerad till några geografiska områden. Vi förespråkar åtgärder för att genetiskt stärka vargstammen genom naturlig invandring och vill se en utvärdering av detta för att fastställa ett nytt etappmål och en ny miniminivå.

I dag tillåts skydds jakt på varg efter beslut från Naturskyddsverket. Detta kommer nu, liksom begränsad licensjakt, att delegeras till länsstyrelserna i enlighet med den föreslagna regionala förvaltningen.

Vi ställer oss positiva till att i begränsad och kontrollerad form tillåta licensjakt på varg. Jakten leder i sig till att vargen blir mer skygg för människor och undviker samhällen, vilket är positivt för lokalbefolkningen. Men det leder även till att vargen söker sig till nya områden – och det ger en naturligare spridning av vargen än genom fysisk förflyttning.

Fel! Okänt namn på

Det är mycket viktigt att denna licensjakt sker kontrollerat och begränsas till områden med stora bestånd. Regeringen menar att jakten främst ska inriktas på defekta vargar. Det ser vi som önskvärt, men vi ställer oss frågande till hur detta de facto ska kunna ske. Naturvårdsverket har fått i uppgift att utforma hur jakt på ”ej genetiskt värdefulla vargar” ska ske. Vi utgår ifrån att regeringen ställer upp fasta ramar för formen för licensjakt innan den tillåts. Det är av högsta vikt att nyinvandrade vargar skonas från jakt i möjligaste mån och att det tydliggörs vilka skyldigheter jägare har vid jakt på varg. Riksdagen bör ge regeringen till känna vad som här anförs om att fastställa regler för licensjakt för att skydda invandrad varg.

Licensjakt på lodjur

Lodjuret har precis passerat miniminivån, men fördelningen över landet är ojämn. Lodjuren står för de största skadorna på rennaringen. Det är önskvärt att minska lodjurstrycket i norr och låta beståndet öka i söder. Därför ställer vi oss positiva till att låta beståndet variera från 300 ned till 250 föryngringar.

Nordiskt samarbete för ett svensk-norsk-finskt rovdjursbestånd

Nordiska rådet har sedan 2001 arbetat med rovdjursförvaltning i de tre länderna. Rådet har antagit flera rekommendationer och verkat för ett starkt nordiskt samarbete inom detta område. I Nordiska rådet finns en gemensam parlamentarisk grupp mellan rådets närings-, miljö- och naturutskott för att hantera ett medlemsförslag om en gemensam rovdjurspolitik mellan Sverige, Norge och Finland. Gruppen har haft flera möten och hearingar och även ordnat möten mellan de nordiska miljöministrarna för att se över möjligheten att öka samarbetet när det gäller rovdjursfrågan. Det är ett viktigt arbete som vi menar att regeringen inte nog lyfter fram i propositionen. Nordiska rådet har lyft upp ett antal punkter som är viktiga, bl.a. att utveckla en gemensam nordisk terminologi, att stärka forsknings- och myndighetssamarbetet samt att stärka informationen till medborgare och intressegrupper. På längre sikt är det önskvärt att uppnå gemensamma samordnade förvaltningsplaner. Riksdagen bör ge regeringen till känna vad som här anförs om nordiskt samarbete för ett svensk-norsk-finskt rovdjursbestånd.

Under de senaste cirka tio åren har omfattande forskning om de stora rovdjuret bedrivits i Skandinavien. Forskningen har väsentligt ökat kunskapen om arterna och deras levnadssätt. Det som saknas i Norden är en gemensam webb för information till allmänheten. I Sverige har rovdjurscentret De 5 stora i dag en väl fungerande webbplats. Webbplatsen skulle kunna utvecklas till en rovviltportal för hela Norden. Riksdagen bör ge regeringen till känna vad som här anförs om att verka för ett upprättande av en nordisk rovdjursportal med information till allmänheten.

Fel! Okänt namn

Rovdjursturism

Rovdjuren kan också utgöra en lokal resurs om man utvecklar en rovdjursturism där man kan se de svenska rovdjuren i sina naturliga miljöer. Jakten och viltvården har en central roll för utvecklingen av vår landsbygd, särskilt i skogslänen. Företag som satsar på jaktturism, viltspårning eller vilt-skådningsturism ger sysselsättning. Viltkött är en delikatess och kan säljas vidare.

Rovdjursturismen kan stimuleras genom ett särskilt nationellt program som arbetas fram tillsammans med berörda regioner och kommuner. Programmet bör knytas till andra satsningar för att utveckla naturområden och vår naturturism. En ökad kunskapsspridning om rovdjuren och deras naturliga beteende är också viktig om vi ska klara en hållbar förvaltning av rovdjurstammen. Vad som ovan anförts om ett nationellt program för rovdjursturism, utvecklad naturvård och naturturism för fler arbetstillfällen i levande landsbygd, bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

I Sverige finns i dag två informationscenter, i Orsa och Järvsö. Deras uppgift är att sprida lättillgänglig information om rovdjuren till boende och tamdjursägare i rovdjurstäta områden och i områden där rovdjuren har påbörjat nyetableringar. Regeringen föreslår nu att ett ytterligare informationscenter ska etableras i södra Sverige. Enligt propositionen bedöms kostnaderna för informationsinsatserna ligga på samma nivå som i år, trots att det finns ett förslag om ett nytt infocenter i södra Sverige. Rovdjursutredningen bedömde att de tre informationscentren behöver en grundfinansiering med 8 miljoner kronor per år. Vi är oroade över att regeringen inte beaktat att kvaliteten på det arbete som sker i dag kan sjunka på grund av för lite medel. Vi delar regeringens bedömning att det finns behov av ett nytt informationscenter i södra Sverige, men vi menar att ett nytt center inte ska etableras om inte tillräckliga medel finns avsatta. Riksdagen bör ge regeringen till känna vad som här anförts om att inte etablera ett nytt infocenter i södra Sverige om tillräckliga medel saknas.

Stockholm den 17 juni 2009

Anders Ygeman (s)

Carina Ohlsson (s)

Ann-Kristine Johansson (s)

Helén Pettersson i Umeå (s)

Roland Bäckman (s)

Bo Bernhardsson (s)

Jan-Olof Larsson (s)

Aleksander Gabelic (s)